

zetett az út. Jó példa ez a hely a mély istenhit, a babona és több vallás békés együttélésére. Okot ad bizony az elgondolkozásra; mint ahogy az is, hogy barbár módon, a feszítő lécből kitépve ellopták azt a lobogót, amelyen Szent István a kezében lévő koronát, jelképesen a magyarok országát Máriának ajánlja.

Visszafelé vezető utunkat Rahón szakítottuk meg. Nem csupán a nagyon korai sötétedés miatt, hanem hogy ott is átadjuk azt a huszonöt könyvet azoknak a gyerekeknek, akik az ez év márciusában indult hétvégi magyar óvodába járnak az Ukrán–Magyar Oktatási, Kulturális és Információs Központba. A Mikulás ajándékát *Nyejzsmák Emmának*, a központ vezetőjének adtuk át, mert a megbetegedésektől való félelem miatt elhalasztották az összejövetelt. Az ovisokkal is Emmuska foglalkozik, de mivel ő nem szakember, ő is keresi a megoldást a kicsik megfelelő szakmai irányítására. Ebben a Falvak Kultúrájáért Alapítvány támogatását is élvezi.

Reméljük, hogy legalább a karácsonyt már együtt ünnepelhetik, s megtalálják ajándékainkat, a magyar mesekönyvkiadás remekeit.

Egy ilyen útról mindig vegyes érzelmekkel érkezik haza az ember. Az adakozás öröme, a szeretettel fogadtatás, a kérdőjelek a küzdelem mellett, a nagy szükség érzete, s a kérések, kérdések mellé – gondolatban – társul az ügyünk mellé azonnal biztosan felsorakozó anyaországiak s a világ legkülönbözőbb sarkaiban élők arca...

Nehéz, küzdelmes, időigényes munka, de megéri! Annyi energiával tölt fel a segíteni tudás öröme s a mögénk felsorakozók népes hada, hogy mindig kapunk erőt az újrakezéshez! ■



A Bod Péter Országos Könyvtárhasznál

A 2008/2009-es évben harmadszor szervezte a 16 éves Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Versenyt az OFI – Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. A hagyományoknak megfelelően a verseny három szinten (iskolai, megyei, országos) zajlott írásbeli és szóbeli fordulókkal.

Szám adatok

A 2008/2009-es versenyévadban az I. kategóriában 18 megye 140 iskolájának 627 7–8. évfolyamos tanulója indult (48 iskola adata alapján becslés). Közülük a megyei fordulóra 230-an jutottak be. Majd az országos írásbeli fordulóra 42-en, a szóbeli döntőbe a maximális nyolcan jutottak be. Ez kb. 30%-os mennyiségi növekedés az előző tanévhez képest. A verseny II. kategóriájában 17 megye 88 iskolájának 415 9–10. évfolyamos tanulója vett részt (48 iskola adata alapján becslés). Közülük a megyei fordulóra 152-en jutottak be. Az országos írásbeli fordulóra pedig 22-en, majd a szóbeli döntőbe szintén nyolcan jutottak be. Ez kb. 25%-os mennyiségi növekedés az előző évhez képest.

A növekedés okát a stabilabb megyei háttérben, az országos versenyszervezésben nyert nagyobb tapasztalatban, a tavalyi értékes fődíjban látjuk, és abban, hogy a tavalyi tanévben több szakmai fórumon sikerült a versenyt népszerűsíteni.

A megyék részvételi rangsora az egyes fordulókban részt vevő tanulók számát, a részt vevő iskolák számát, továbbá az egyes fordulók eredményeit is figyelembe veszi. Vagyis a mennyiségi és minőségi mutatók (rangsorok) segítségével megállapított rangsorról van szó, hiszen egyaránt fontos, hogy minél több tanuló próbálhassa ki magát ezen a versenyen, és az is, hogy azt minél magasabb színvonalon tegye.

Összesített megyei rangsor: 1. Budapest, 2. Szabolcs-Szatmár-Bereg, 3. Békés, 4. Vas,

Iskolai könyvtárosok írták

ati Verseny előző és aktuális versenyévada

◆ Dömsödy Andrea

5. Nógrád, 6. Zala, 7. Veszprém, 8. Baranya, 9. Fejér, 10. Borsod-Abaúj-Zemplén, 11. Komárom-Esztergom, 12. Hajdú-Bihar, 13. Győr-Moson-Sopron, 14. Pest, 15. Heves, 16. Bács-Kiskun, 17. Jász-Nagykun-Szolnok, 18. Csongrád (nem volt jelentkező: Somogy és Tolna).

A résztvevők számának további növekedését reméljük mindkét kategóriában, és összességében is. A 2004/2005-ös tanév óta folyamatos igény a verseny megszűnt kategóriáinak visszaállítása. A 2009/2010-es tanévben a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával újra lesz országos könyvtárhasználati tanulmányi versenye az 5–6. évfolyamos tanulóknak is. Ettől természetesen további létszámnövekedést várunk nemcsak ebben a tanévben, hanem felmenő rendszerben az elkövetkezőkben is.

A tartalom

A 2008/2009-es tanévben a környezetvédelem jegyében az I. kategóriában a feladatok az erdő témakörén belül mozgatták meg a versenyzők könyvtárhasználati tudását, míg a II. kategóriában a levegő volt a kiemelt téma. Ez ebben a versenyévadban sem azt jelentette, hogy ezekről a témákról kellett a tanulóknak minél többet tudniuk, hanem ezek szolgáltak témául a könyv- és könyvtárhasználati tudásuk megmutatásához.

Az írásbeli feladatlapok a megyei és az országos fordulón is központilag készültek. Ezeket az adatkereső, összefüggés-kereső feladatokat a versenyzőknek könyvtári környezetben, a könyvtár eszközeivel kellett megoldaniuk. A feladatlap-készítők folyamatosan arra törekednek, hogy a témát minél több szempontból járják körül a versenyzők, minél több tudományterület kézikönyveit forgassák. Így az előző évben a következő tudományterületek bukkantak fel a feladatlapokon: földrajz, környezetvédelem, természetvédelem, biológia, könyvtártudo-



mány, meteorológia, zene, filmművészet, néprajz, irodalom, festészet, nyelvészet, történelem. (A konkrét feladatlapok és megoldásaik megtalálhatók a verseny honlapján.)

Az írásbeli feladatlapokon nemcsak témák, szempontok szerint nagyon különbözőek a feladatok, hanem a feladat jellege szerint is. A legutolsókon a következőkélek fordultak elő: adatkeresés, beszéd (konferansz) írása, betűrendezés, bibliográfia értelmezése, csoportosítás, elektronikus adatbázis használata, felhasznált irodalomjegyzék összeállítása, fogalommagyarázat, folyóirat-ismertetés, folyóiratok összehasonlítása, földrajzi nevek beazonosítása, hivatkozás, idézet befejezése, idézetek forrásokkal való párosítása, igaz-hamis, katalóguscédula értelmezése, kortársak megkeresése, könyvajánlás, mutatók összeállítása, raktári jelzet megállapítása, szócikkírás, szóértelmezés, szólasok kiegészítése, értelmezése, szöveg kiegészítése adatokkal, szövegértés, térképen jelölés. Ez a sokféle feladat természetesen nem egy, hanem a négy feladatlapon fordult elő. A mostani tanévben biztosan lesznek újra felbukkanó feladatok, és lesznek újak és régi/újak is.

A szóbeli feladatok során pedig egy komplex információs problémát kellett megoldaniuk a tervezéstől a kivitelezésig. Ez a 7–8. évfolyamosok esetében egy lexikonterv, az idősebbek esetében egy Wikipédia-szócikk volt az előző évben.

A 2009/2010-es évre választott tömegközlekedés téma szintén a környezeti nevelést helyezi előtérbe. A téma környezeti és társadalmi vonatkozásai mellett viszont biztosan elő fognak kerülni meglepő és kevésbé meglepő egyéb tudományok, művészeti ágak is.

Visszajelzések

A verseny megyei fordulója után minden felkészítő tanárnak anonim módon lehetősége volt elmondani a véleményét a versenyről. Ezt a fordulón kapott jelszó segítségével az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI) honlapján kialakított elektronikus kérdőíven keresztül tehették meg. Ezzel a lehetőséggel a 218 felkészítő kollégából 46-an (21%) éltek.

A 2008/2009-es tanévben versenyeztető kollégák átlagosan hét éve készítének fel tanulókat a versenyre (szóródás: 1–20). Iskolatípusukat tekintve főként általános iskolában, gimnáziumban dolgoznak. Az elsősorban szakképző iskolai könyvtárostanárok száma sajnálatos módon csupán 3 fő. Motivációjuk közt sokféle motívum szerepel: az előfordulás gyakorisága szerint rangsorolt motívumokból láthatjuk, hogy amellyel, hogy a tanulók könyvtárhasználóvá nevelése természetes módon kiemelt szempont, a kollégák számára is fontos a versenyzés, a szakmai rang.

A Miért vesz részt a versenyben? nyitott kérdésre adott válaszokban fellelhető motívumok

1. tanulók fejlesztése, tehetséggondozás,
2. fontos a könyvtárhasználati tudás,
3. kihívás, megmérettetés,
4. presztízs,
5. tanulói igény van rá, szeretik a tanulók,
6. érdekes feladat, munka,
7. szakmai fejlődés, tapasztalatszerzés, kollégákkal való találkozás,
8. könyvtár népszerűsítése,
9. hagyomány,
10. munkahelyi elismerés,
11. szakmaiság, elhivatottság,
12. nincs más könyvtárhasználati verseny

A felkészítők átlagosan 4,83 tanulóval foglalkoznak a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny kapcsán (szóródás:

1–21). De a leggyakrabban 1–3 tanulót készítének fel a versenyre. Ezt mutatja az az adat is, hogy csupán az esetek 37%-ában volt szükség iskolai forduló szervezésére.

98%-uk úgy érzi, hogy iskolájában elismerik ez irányú munkáját. A toborzás során elsősorban a személyes megszólítást alkalmazzák, de 13 könyvtárostánárnak volt olyan versenyzője, aki maga jelentkezett. Felkészítő munkájuk alapja a rendszeres találkozás. Túlnyomó többségük elméleti alapozásra is szán időt, de a gyakorló feladatoknak van igazán nagy szerepük. Többségük gyakorló feladatsorokat is összeállít amellyel, hogy a korábbi évek feladatlapjait megoldatják. 18-an alkalmazzák azt a módszert, hogy a tanulókkal állítatnak össze feladatokat a témában. Mindössze két felkészítő tanár von be más szakos kollégákat a munkába, és negyedük szervez gyakorlást a tanuló számára ismeretlen könyvtárba is.

A felkészítő kollégák ötfokozatú skálán 4,13-ra osztályozták a megyei szervező kollégák munkáját és 4,18-ra az országos szervezőkét. A megyei fordulóra központilag készült feladatokat pedig átlagosan 4,34-re értékelték.

A feladatlapok konkrétabb, szöveges értékeléséből kiderül, hogy sokak szerint a rendelkezésre álló 90 perchez képest sok és/vagy nehéz feladatok voltak a megyei fordulón. Néhány idézet a visszajelzések-ből: „Minden elismerésem a feladat összeállítóié. Még arra is odafigyeltek, hogy az átvezető, feladatok közti szöveg is kapcsolódjon a témához.” „Az elmúlt évekhez képest sokkal gyermekközelibb, érdekesebb, az életkornak megfelelő feladatok voltak. Most nem jött elő az az érzésem, hogy kész könyvtárosokat vizsgáztatunk. Nem volt könnyű, de megoldható volt. A szövegértés és a gyors tájékozódás az alapja a gyors és sikeres megoldásnak. Van mit gyakorolnunk.” „A feladatok érdekesek voltak, a megoldásra fordítható idő elegendő volt. A felkészítéshez egy kis segítség, iránymutatás elkelne.”

A kérdőíven a könyvtárostanárok arról is adhattak visszajelzést, hogy hogyan látták a tanulók tapasztalatait. Néhány jellemző idézet: „Nehéznek tartották, ami jó, mert jól

megdolgoztatta őket.” „Tetszett a verseny, szembesült a hiányosságaival. Mindenképpen sok pozitív élménnyel gazdagodott, de kicsit zavarta a túl szoros idő.” „Nincs elég rutinjuk, ezért lassúak. Látszik, hogy órákon nem sok ilyen jellegű feladattal találkoznak.” „Mivel először voltunk, nem tudtuk, hogy mire számítsunk, de nagyon kellemes élményekkel gazdagodtunk. A tanulóim nagy lelkesedéssel készülnek a következő megmérettetésre, örömmel kutatnak azóta is a téma könyvei között.”

A döntő helyszíne és eredménye

Ebben a tanévben először a versenybizottság pályázatot írt ki a döntő helyszínének kiválasztására. A pályázat nyertese, a békéscsabai Belvárosi Általános Iskola és Gimnázium iskolai könyvtára, a döntő méltó helyszínének bizonyult. A békéscsabai programok értékes ajándékai voltak a döntőbe jutott tanulóknak és tanároknak.

Ezt a pályázatot a versenybizottság a 2009/2010-es tanévre is kiírta. A pályázatot 2009. november 20-áig vártuk.

I. kategória, 7–8. évfolyamos tanulók

Helyezés, tanuló neve / felkészítő tanára / iskolája, település

1. Duma Lilla / Veress Béla Károlyné / Békési Kistérségi Ált. Isk., Alapfokú Művészeti Isk. és Egységes Ped. Szakszolg. Dr. Hepp Ferenc Tagisk., Békés

2. Stampler Lili / Horváth Éva / Batthyány Lajos Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola, Nagykanizsa

3. Szabó Attila / Vincze Mária / Mecsekaljai Iskola Pázmány Péter Utcai Általános Iskola, Pécs

II. kategória, 9–10. évfolyamos tanulók

Helyezés, tanuló neve / felkészítő tanára / iskolája, település

1. Kovács Dóra / Szakály Erzsébet / ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium, Budapest

2. Szentés Ádám / Borók Sándorné / Bolyai János Gimnázium és Szakközépiskola, Salgótarján

3. Tóth Hajnalka / Vargáné Herman Anna / Esze Tamás Gimnázium, Mátészalka

A 2009/2010-es tanév

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium szakmai és anyagi támogatásával és a már fentebb is említett Nemzeti Kulturális Alaptól elnyert támogatással a 2009/2010-es tanévben is megrendezésre kerül versenyünk. Azzal a változással, hogy az 5–6. évfolyamos tanterv szerint tanulók is részt vehetnek rajta. Kategóriájakat belépő kategóriának neveztük el, mert versenyünk ebben a versenyévadban indul újra több év kihagyás után, kísérleti jelleggel. Másrészt pedig számukra ebben az évadban a verseny az országos írásbeli fordulóiig tart.

A verseny témája a már fentebb említett tömegközlekedés. A megyei szervezőknél a nevezési lapot 2009. december 12-éig kellett leadni. A megyei/fővárosi írásbeli fordulón 109 5–6. évfolyamos, 186 7–8. évfolyamos és 164 9–10. évfolyamos versenyző vett részt 2010. január 25-én 18 megyei és két fővárosi helyszínen. Vagyis összesen 221 felkészítő könyvtárostánár 449 tanítványa. A megyei/fővárosi forduló eredményei alapján pedig a három kategóriában összesen 99 tanuló jutott be az országos írásbeli fordulóba.

Külön öröm számunkra, hogy ebben az évben a II. kategória versenye kísérleti jelleggel Kassán is folyik. Ott a központi feladatlapot 4 csapat, 12 középiskolás oldotta meg.

A részletes versenykiírás, a versenyszabályzat és a megyei versenyszervezők adatai honlapunkról elérhetők: www.opkm.hu

A versenyt a korábban említett pályázati forrásokon túl értékes ajándékokkal támogatják: az MTA SZTAKI, a Monguz, a Wédimax Építő Kft., a Europe Direct hálózat több megyei irodája, a Levegő Munkacsoport és a Magyar Közlekedési Klub. ■

